

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

7 päivänä huhtikuuta 2022*

Ennakkoratkaisupyyntö – Asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95 – Euroopan unionin omat varat – Unionin taloudellisten etujen suojaaminen – Väärinkäytöksiä koskevat seuraamusmenettelyt – 4 artikla – Hallinnollisten toimenpiteiden toteuttaminen – 3 artiklan 1 kohta – Seuraamusmenettelyn vanhentumisaika – Päättyminen – Mahdollisuus vedota vanhentumisajan päättymiseen pakkoperintämenettelyn yhteydessä – 3 artiklan 2 kohta – Täytäntöönpanoaika – Sovellettavuus – Alkamisajankohta – Katkeaminen ja keskeytyminen – Jäsenvaltioiden harkintavalta

Yhdistetyissä asioissa C-447/20 ja C-448/20,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyyntöistä, jotka Supremo Tribunal Administrativo (ylin hallintotuomioistuin, Portugali) on esittänyt 1.7.2020 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 22.9.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP)

vastaan

LM (C-447/20) sekä

BD ja

Autoridade Tributária e Aduaneira (C-448/20),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Lycourgos sekä tuomarit S. Rodin, J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari), L. S. Rossi ja O. Spineanu-Matei,

julkisasiamies: N. Emiliou,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

- Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP), edustajinaan J. Saraiva de Almeida ja N. Domingues, advogados,
 - Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes, P. Barros da Costa ja H. Almeida,
 - Kreikan hallitus, asiamiehinään E.-E. Krompa, E. Leftheriotou, E. Tsaousi ja K. Boskovits,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään J. Baquero Cruz ja B. Rechena,
- päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
- on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat [Euroopan unionin] taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL 1995, L 312, s. 1) 3 artiklan 1 ja 2 kohdan tulkintaa.
- 2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa asianosaisina ovat Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP) (maatalouden ja kalastuksen rahoituksesta vastaava laitos (IFAP)) ja yhtäältä LM (asia C-447/20) ja toisaalta BD ja Autoridade Tributária e Aduaneira (vero- ja tulliviranomainen, Portugali) (asia C-448/20) ja jossa on kyse Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta (EMOTR) yhteisrahoitetun ohjelman perusteella myönnetyn tuen pakkoperinnästä veroulosoton yhteydessä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Euroopan unionin oikeus

- 3 Asetuksen N:o 2988/95 johdanto-osan kolmannessa ja neljännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

” – – on – – tärkeää torjua [unionin] taloudellisia etuja vahingoittavat toimet kaikilla aloilla, [unionin] taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten tehokas torjunta edellyttää yhteisen oikeudellisen kehyksen luomista kaikille [unionin] politiikan kattamille aloille”.
- 4 Saman asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. [Unionin] taloudellisten etujen suojaamiseksi annetaan yleinen säännöstö [unionin] oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [eli sääntöjenvastaisuuksia] [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.

2. Väärinkäytösten tunnusmerkit toteuttaa jokainen [unionin] oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko [unionin] yleiselle talousarviolle tai [unionin] hoidossa oleville

talousarvioille, joko suoraan [unionin] puolesta kannettujen omien varojen vähenemisen tai lakkaamisen taikka perusteettoman menon takia.”

- 5 Kyseisen asetuksen I osaston, jonka otsikko on ”Yleiset periaatteet”, 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Seuraamusmenettelyn vanhentumisaika on neljä vuotta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta väärinkäytöksestä. Alakohtaisissa säännöstoissä voidaan kuitenkin säätää lyhyemmästä määräajasta, joka ei saa olla kolmea vuotta lyhyempi.

Jatkuvien tai toistuvien väärinkäytösten osalta vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona väärinkäyttö on päätynyt. Monivuotisten ohjelmien suhteen vanhentumisaika jatkuu kaikissa tapauksissa ohjelman lopulliseen päättymiseen.

Seuraamusmenettelyn vanhentuminen keskeytyy [oikeammin: katkeaa] kun toimivaltainen viranomaisantaa asianomaiselle henkilölle tiedoksi tutkimuksen tai menettelyn vireilletulon, joka liittyy väärinkäytökseen. Vanhentumisaika alkaa kulua uudelleen jokaisesta keskeytettävästä [oikeammin: katkaisevasta] toimesta.

Vanhentumisaika päättyy kuitenkin viimeistään sinä päivänä, jona kaksinkertaisen vanhentumisajan pituinen aika päättyy ilman, että toimivaltainen viranomaisantaa määrännyt seuraamuksesta, paitsi niissä tapauksissa, joissa hallinnollinen menettely on keskeytetty 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2. Hallinnollisesta seuraamuksesta annetun päätöksen täytäntöönpano-aika on kolme vuotta. Tämä aika alkaa siitä päivästä, jona päätöksestä tulee lopullinen.

Keskeyttämiseen ja lykkäämiseen [oikeammin: katkaisemiseen ja keskeyttämiseen] sovelletaan kansallisen lainsäädännön asianomaisia säännöksiä.

3. Jäsenvaltiot säilyttävät mahdollisuuden soveltaa tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyä pitempää määräaika.”

- 6 Saman asetuksen II osastossa vahvistetaan ”hallinnolliset toimenpiteet ja seuraamukset”, ja muun muassa sen 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kaikista väärinkäytöksistä seuraa yleensä perusteettomasti saadun etuuden periminen takaisin siten, että

--

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden soveltaminen rajoitetaan saadun etuuden takaisinperimiseen, lisätynä, jos tästä on säädetty, koroilla, jotka voidaan määrittellä kiinteästi.

--

4. Tässä artiklassa säädettyjä toimenpiteitä ei pidetä seuraamuksina.”

Portugalin oikeus

- 7 Asetuksen 163-A/2000 (Decreto-Lei n° 163-A/2000), joka on annettu 27.7.2000 (Diário da República I, I-A-sarja, nro 172, 27.7.2000) ja jossa vahvistetaan muun muassa maatalouden ja maaseudun kehittämisen toimintaohjelman yleiset soveltamissäännöt, 11 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”[IFAP] voi irtisanoa sopimuksen yksipuolisesti, jos tuensaaja ei täytä jotakin velvoitettaan tai jos tuensaaja ei täytä jotakin velvoitettaan tai jos jokin tuen myöntämisen edellytyksistä ei täyty tai ei enää täyty tuensaajasta johtuvasta syystä.”

- 8 Kyseisen asetuksen 12 §:n, jonka otsikko on ”Tukien palauttaminen ja kulut”, sanamuoto on seuraava:

”1. Jos [IFAP] irtisanoo sopimuksen, tuensaajalla on velvollisuus palauttaa tukena saadut määrät laillisine korkoineen, jotka lasketaan siitä päivästä lukien, jona kyseiset määrät annettiin sen käyttöön, sanotun kuitenkin rajoittamatta muita laissa säädettyjä seuraamuksia.

2. Edellisessä momentissa tarkoitettu palautus on suoritettava [viidentoista] päivän kuluessa irtisanomisilmoituksesta, mistä on nimenomaisesti ilmoitettava tuensaajalle.

--”

- 9 Saman asetuksen 15 §:ssä säädetään seuraavaa:

”[IFAP:n] antamat velkatodistukset ovat täytäntöönpanoperusteita.

--”

- 10 Hallintomenettelykoodeksin (Código do Procedimento Administrativo), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasioissa, 163 §:ssä, jonka otsikko on ”Kumottavissa olevat toimet ja kumoamista koskeva järjestelmä”, säädetään seuraavaa:

”1. Hallintotoimet, jotka on annettu sovellettavien periaatteiden tai muiden oikeussääntöjen, joiden rikkomisesta ei ole säädetty muuta seuraamusta, vastaisesti, voidaan kumota.

--

3. Kumottavissa olevat toimet voidaan riitauttaa ne antaneessa viranomaisessa tai toimivaltaisessa hallintotuomioistuimessa laissa säädetyissä määräajoissa.

--”

- 11 Hallintomenettelykoodeksin 179 §:ssä, jonka otsikko on ”Rahamääräisten velvoitteiden täyttäminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Kun hallintotoimen nojalla on suoritettava rahallisia suorituksia julkisoikeudelliselle oikeushenkilölle tai tämän määräämälle taholle, on, jos maksua ei suoriteta vapaaehtoisesti asetetussa määräajassa, ryhdyttävä verotusmenettelyä koskevan lainsäädännön säännösten mukaisesti veroulosottoon.

2. Edellisen momentin säännösten soveltamiseksi toimivaltaisen elimen on annettava lain säännösten mukaisesti todistus, joka on täytäntöönpanoperuste, ja toimitettava se verohallinnon toimivaltaiselle yksikölle hallinnollisen asiakirja-aineiston mukana.”
- 12 Hallintolainkäyttökoodeksin (Código do Processo nos Tribunais Administrativos), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasioissa, 58 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:
- ”Jollei laissa toisin säädetä, pätemättömien toimien riitauttamiseen ei sovelleta mitään määräaika, ja kumottavat toimet on riitautettava määräajassa, joka on
- a) yksi vuosi, jos yleinen syyttäjä riitauttaa toimen
- b) muissa tapauksissa kolme kuukautta.”
- 13 Hallintolainkäyttökoodeksin 59 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:
- ”Määräaika, jonka kuluessa hallintotoimen adressaatit, joille se on annettava tiedoksi, voivat riitauttaa hallintotoimen, alkaa kulua vasta siitä päivästä, jona päätös annetaan tiedoksi asianomaiselle tai tämän valtuutetulle edustajalle, jos asianomainen on valinnut tällaisen edustustavan menettelyssä, taikka toimen viimeisimmän tiedoksi antamisen päivästä, jos se on annettu tiedoksi sekä asianomaiselle että tämän valtuutetulle edustajalle, vaikka toimi on julkaistu, myös silloin, kun julkaiseminen on pakollista.”
- 14 Verotusmenettelystä ja veroprosessista annetun koodeksin (Código de Procedimento e de Processo Tributário), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasioissa, 148 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:
- ”Veroulosotto voi kattaa laissa nimenomaisesti säädettyissä tapauksissa ja edellytyksin myös
- a) muut valtiota ja muita julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä kohtaan olevat velat, jotka on maksettava hallintotoimen perusteella
- b) takaisinmaksut tai palautukset.”
- 15 Kyseisen koodeksin 204 §:n, jonka otsikko on ”Täytäntöönpanon vastustamisen perusteet”, 1 momentin sanamuoto on seuraava:
- ”1. Vastustamisella voi olla vain yksi seuraavista perusteista:
-
- d) täytäntöönpanon kohteena oleva velka on vanhentunut”.
- 16 Asetuksen nro 155/92 (Decreto-Lei n° 155/92), joka annettiin 28.7.1992 (Diário da República I, I-A-sarja, nro 172, 28.7.1992), 40 §:n 2 momentissa säädetään velan vanhentumisajan katkaisemisesta ja keskeyttämisestä sellaisen velan osalta, johon on sovellettava valtiota kohtaan oleviin velkoihin, jotka eivät ole luonteeltaan verovelkoja, sovellettavaa oikeudellista järjestelmää, että ”vanhentumisaika katkeaa tai keskeytyy yleisistä vanhentumisen katkaisemiseen tai keskeytymiseen johtavista syistä”.

- 17 Siviilikoodeksin (Código Civil) 323 §:ssä säädetään, että ”vanhentumisaika katkeaa haasteella tai toimenpiteen oikeudellisella tiedoksiannolla, joka ilmaisee suoraan tai välillisesti aikomuksen käyttää tätä oikeutta, riippumatta siitä, mihin menettelyyn kyseinen toimi kuuluu ja vaikka tuomioistuimella ei ole toimivaltaa”.

Pääasiat, ennakkoratkaisukysymykset ja menettely unionin tuomioistuimessa

- 18 Asian C-447/20 tosiseikkojen osalta ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että IFAP, joka on itsenäinen hallinnollinen yksikkö, ja LM tekivät 13.2.2002 sopimuksen tuen myöntämisestä EMOTR:stä yhteisrahoitetusta ohjelmasta.
- 19 On kiistatonta, että LM muutti hyväksytyä investointia ilman lupaa. Tämän muutoksen päivämäärä ei ole tiedossa. LM:n mukaan sääntöjenvastaisuus sopimuksen täytäntöönpanossa tapahtui 15.2.2002.
- 20 Yli neljä vuotta myöhemmin eli 26.2.2006 IFAP lähetti LM:lle kirjeen, jossa se ilmoitti aikovansa tarkistaa LM:lle myönnetyn tuen määrää. LM allekirjoitti 1.3.2006 kirjeen vastaanottoilmoituksen.
- 21 Yli viisi vuotta myöhemmin, 23.6.2011 päivätyllä kirjeellä, IFAP ilmoitti LM:lle päätöksestään vaatia 13.2.2002 myönnetyn taloudellisen tuen palauttamista.
- 22 LM:ää vastaan pantiin 8.8.2012 vireille veroulosotto perusteettomasti saatujen määrien takaisin perimiseksi.
- 23 LM vastusti veroulosottoa Tribunal Administrativo e Fiscal do Portossa (Porton hallinto- ja verotuomioistuin, Portugali), joka hyväksyi valituksen 23.10.2018 antamallaan tuomiolla, koska kyseessä olevaa väärinkäytöstä koskevaan seuraamusmenettelyyn sovellettava vanhentumisaika oli päättynyt.
- 24 Asian C-448/20 tosiseikkojen osalta ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että IFAP ilmoitti 12.12.2006 päivätyllä kirjeellä BD:lle havainneensa sääntöjenvastaisuuksia alueellisten toimienpideohjelmien yhteydessä rahoitetun, 20.4.2004 tehdyn tukisopimuksen täytäntöönpanossa ja että nämä sääntöjenvastaisuudet olivat tapahtuneet ennen 31.12.2004.
- 25 BD teki oikaisuvaatimuksen 20.12.2006.
- 26 Yli neljä vuotta myöhemmin BD:lle annettiin 13.7.2011 päivätyllä kirjeellä tiedoksi IFAP:n päätös irtisanoa yksipuolisesti kyseinen tukisopimus ja vaatia perusteettomasti saatujen määrien palauttamista.
- 27 Yli neljä vuotta myöhemmin eli 16.12.2015 verohallinto pani vireille BD:tä koskevan veroulosoton IFAP:n 1.12.2015 antaman, täytäntöönpanoperusteena olevan velkatodistuksen perusteella.
- 28 BD vastusti veroulosottoa Tribunal Administrativo e Fiscal de Mirandelassa (Mirandelan hallinto- ja verotuomioistuin, Portugali), joka hyväksyi valituksen 16.4.2018 antamallaan tuomiolla sillä perusteella, että 12.12.2006 alkanut seuraamusmenettelyn neljän vuoden vanhentumisaika oli päättynyt.

- 29 IFAP valitti tämän tuomion 23 ja 28 kohdassa mainituista tuomioista ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.
- 30 Käsiteltävissä asioissa esitetyistä ennakkoratkaisupyynnöistä ilmenee, että IFAP teki näissä asioissa takaisinperimistä koskevia päätöksiä, joilla se velvoitti LM:n ja BD:n maksamaan perusteettomasti saadut tuet takaisin. Koska näitä päätöksiä ei riitautettu ajoissa toimivaltaisessa hallintotuomioistuimessa, niistä on tullut lopullisia.
- 31 Portugalin oikeuden mukaan IFAP voi takaisinperimistä koskevien päätösten täytäntöön panemiseksi turvautua veroulosotoksi kutsuttavaan tuomioistuinmenettelyyn. Tässä yhteydessä LM ja BD vastustivat veroulosottoja ja väittivät, että heille osoitetut takaisinperimistä koskevat päätökset oli tehty sen jälkeen, kun hallinnolliset seuraamusmenettelyt olivat vanhentuneet.
- 32 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on siis selvitettävä, onko veroulosoton vastustaminen asianmukainen oikeussuojakeino asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädetyn seuraamusmenettelyn vanhentumisen ratkaisemiseksi, ja jos näin on, mitä määräaikaa ja laskentatapaa vanhentumisaikaan on sovellettava.
- 33 Kyseinen tuomioistuin korostaa, että sen käytettävissä oleva asiakirja-aineisto on puutteellinen, joten vanhentumisajan alkamisajankohtaa ei voida selvittää täsmällisesti. Se toteaa myös, ettei sillä ole tiedossaan, onko IFAP toteuttanut muita kuin edellä mainittuja toimia, jotka olisivat voineet katkaista vanhentumisajan kulumisen.
- 34 Siinä tapauksessa, että veroulosoton vastustamista ei voida perustella seuraamusmenettelyn vanhentumisella, on aiheellista tulkita asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohtaa, jossa kansallisen tuomioistuimen mukaan säädetään määräajasta, jolla rajoitetaan mahdollisuutta panna vireille perusteettomasti saatujen summien pakkoperintä.
- 35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa Portugalin oikeudesta, että veroulosoton vastustamisen yhteydessä on mahdollista vedota velan vanhentumiseen, mikä edellyttää sen tarkistamista, onko velkojalle asetettu määräaika, jonka kuluessa se voi pätevästi vaatia velalliselta sääntöjenmukaisesti syntyneen velan maksua, ylittynyt vai ei. Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädetään sitä vastoin vanhentumisajasta, jota sovelletaan seuraamusmenettelyihin perusteettomasti saatujen tukien takaisinperimistä koskevan mahdollisen päätöksen tekemiseksi.
- 36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa viimeksi mainitun seikan osalta, että sen mukaan kolmen vuoden määräaikaa, josta kyseisen asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa säädetään tällaisten päätösten täytäntöönpanoa varten, ei lasketa mukaan saman artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun seuraamusmenettelyjen vanhentumisaikaan.
- 37 Kyseinen tuomioistuin toteaa lisäksi, että takaisinperimistä koskeva päätös on riitautettava tuomioistuimessa sitä varten säädettyssä määräajassa. Portugalin oikeuden mukaan vain tässä yhteydessä voidaan vedota kyseisen päätöksen lainvastaisuuksiin, muun muassa seuraamusmenettelyn vanhentuminen mukaan lukien. Veroulosoton vastustaminen mahdollistaa sen mukaan ratkaisun antamisen vain velan vanhentumisesta mutta ei seuraamusmenettelyn vanhentumisesta.

- 38 Kyseisen tuomioistuimen mukaan asetuksen N:o 2988/95 3 artiklassa säädettyjen määräaikojen päätyminen voi kuitenkin johtaa siihen, ettei perusteettomasti saadusta tuesta johtuvaa saatavaa voida periä. Näin ollen se haluaa saada tietää, ovatko Portugalin oikeuden säännökset, joiden mukaan veroulosoton vastustaminen ei voi perustua kyseisen artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun seuraamusmenettelyn vanhentumiseen, unionin oikeuden mukaisia.
- 39 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, että Portugalin oikeudessa säädetään, että takaisinperimistä koskevan päätöksen täytäntöönpanoon sovellettava määräaika alkaa kulua heti päätöksen tekemisestä, kun taas asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetaan päivää, jona tästä päätöksestä tulee lopullinen.
- 40 Samalla tavoin on sen mukaan epävarmaa, ovatko Portugalin lainsäädännössä säädetty kyseisen määräajan katkaisemista ja keskeyttämistä koskevat tapaukset asetuksen N:o 2988/95 vaatimusten mukaisia. Asianomaisen henkilön haastaminen täytäntöönpanomenettelyn yhteydessä nimittäin katkaisee täytäntöönpanoajan, johon on lisättävä keskeytysjaksot oikaisuvaatimuksen, riitauttamisen, muutoksenhaun tai vastustamisen vuoksi, kun nämä prosessitoimet merkitsevät velan perinnän keskeytymistä. Tällainen keskeytyminen kestää siihen asti, kunnes tehdään oikeusvoimainen tuomioistuinratkaisu, jolla täytäntöönpanomenettely saatetaan päätökseen.
- 41 Tässä yhteydessä Supremo Tribunal Administrativo (ylin hallintotuomioistuin, Portugali) on päättänyt lykätä asioiden käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, joiden sanamuoto on kummassakin asiassa sama:
- ”1) Onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan kanssa ristiriidassa sellainen kansallisen oikeuden mukainen ratkaisu, jonka mukaan taloudellisen tuen saajan tehtävänä on riitauttaa toimivaltaisessa tuomioistuimessa toimi, jossa määrätään perusteettomasti saatujen summien palauttamisesta väärinkäytöksen toteamisen vuoksi, sillä muutoin se, että tätä toimea ei ole riitautettu ajoissa (toisin sanoen se, että tuensaaja ei ole ajoissa käyttänyt hänelle kansallisessa oikeudessa annettuja oikeussuojakeinoja), johtaa siihen, ettei toimea voida riitauttaa, ja näin ollen siihen, että perusteettomasti saatujen määrien palauttamista on mahdollista vaatia kansallisessa oikeudessa vahvistettujen sääntöjen ja määräaikojen mukaisesti?
- 2) Onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan kanssa ristiriidassa sellainen kansallisen oikeuden mukainen ratkaisu, jonka mukaan taloudellisen tuen saaja ei voi vedota neljän tai kahdeksan vuoden määräajan päättymiseen sitä vastaan vireille pannun pakkoperintämenettelyn yhteydessä, koska tämän kysymyksen tutkiminen on sallittu ainoastaan perusteettomasti saatujen määrien palauttamisesta väärinkäytöksen toteamisen vuoksi annetun toimen riitauttamista koskevan kanteen yhteydessä?
-
- 3) [Mikäli näihin kysymyksiin vastataan kieltävästi, onko] asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdassa säädetyn kolmen vuoden määräajan katsottava olevan sellaisen velan vanhentumisaika, joka syntyy, kun annetaan toimi, jossa veloitetaan palauttamaan perusteettomasti saadut määrät rahoitukseen liittyvien väärinkäytösten vuoksi? Ja onko tämän vanhentumisajan katsottava alkaneen kulua toimen toteuttamispäivästä?
-

- 4) Onko asetuksen N:o 2988/95 3 artikla esteenä sellaiselle kansallisen oikeuden ratkaisulle, jossa kolmen vuoden vanhentumisaika sellaiselle velalle, joka syntyy, kun annetaan toimi, jossa velvoitetaan palauttamaan perusteettomasti saadut määrät rahoitukseen liittyvien väärinkäytösten vuoksi, alkaa kulua kyseisen toimen toteuttamisesta ja katkeaa näiden summien pakkoperintää koskevalla haasteella siihen asti, kunnes oikaisuvaatimuksesta, riitauttamisesta, muutoksenhausta tai vastustamisesta, jotka keskeyttävät velan takaisinperimisen, tehdään lopullinen päätös tai annetaan lainvoimainen tuomioistuinratkaisu, jolla menettely päättyy?”
- 42 Unionin tuomioistuimen presidentin 27.10.2020 tekemällä päätöksellä asiat C-447/20 ja C-448/20 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.
- 43 Unionin tuomioistuimen kirjaamo osoitti 16.9.2021 päivätyllä kirjeellä ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle selvennyspyynnön. Vastauksena tähän pyyntöön ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi yhtäältä asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdassa säädetyn määräajan alkamisajankohdan osalta, että hallintomenettelykoodeksin 160 §:stä seuraa, että seuraamuksesta tehdystä päätöksestä tulee lopullinen (tehokas) sen tiedoksiantamisesta alkaen. Toisaalta se totesi tämän vanhentumisaajan katkaisemista ja keskeyttämistä koskevista tapauksista, että ”sellaisen velan osalta, johon on sovellettava valtiolle maksettaviin velkoihin, jotka eivät ole luonteeltaan verovelkoja, sovellettavaa oikeudellista järjestelmää”, Portugalin oikeudesta ilmenee, että ”vanhentumisaika katkeaa ja keskeytyy samoin edellytyksin kuin siviilioikeudellinen vanhentumisaika” ja että ”vanhentumisaika katkeaa haasteella tai toimen oikeudellisella tiedoksiannolla”.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen kysymys

- 44 Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, jotka on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan perusteettomasti maksettujen määrien takaisinperimistä koskevan, kyseisessä säännöksessä tarkoitetun seuraamusmenettelyn vanhentumisaajan päättymisen jälkeen tehdyn päätöksen riitauttamiseksi sen adressaatin on oikeudenmenetyksen uhalla vedottava tietyn ajan kuluessa toimivaltaisessa hallintotuomioistuimessa kyseisen päätöksen sääntöjenvastaisuuteen, eikä hän voi enää vastustaa kyseisen päätöksen täytäntöönpanoa vetoamalla samaan sääntöjenvastaisuuteen häntä vastaan vireille pannun pakkoperintämenettelyn yhteydessä.
- 45 On muistutettava, että asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 1 kohdan mukaan siinä annetaan ”yleinen säännöstö [unionin] oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista”, jotta – kuten kyseisen asetuksen johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta käy ilmi – voidaan ”torjua [unionin] taloudellisia etuja vahingoittavat toimet kaikilla aloilla” (tuomio 24.6.2004, Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, 31 kohta ja tuomio 11.6.2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, 20 kohta).
- 46 Kuten kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdasta ilmenee, näissä hallinnollisissa toimenpiteissä voi olla kyse perusteettomasti saadun etuuden takaisin perimisestä, kuten pääasioissa on asian laita.

- 47 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa vahvistetaan seuraamusmenettelyä koskeva vanhentumisaika, jota sovelletaan tällaisiin hallinnollisiin toimenpiteisiin ja joka alkaa kulua sääntöjenvastaisuudesta, jolla saman asetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan tarkoitetaan ”jokai[sta] [unionin] oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkomi[sta], joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko [unionin] yleiselle talousarviolle” (tuomio 22.12.2010, Corman, C-131/10, EU:C:2010:825, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 48 Kun unionin lainsäätäjät antoi asetuksen N:o 2988/95 ja erityisesti sen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan, sen tarkoituksena oli ottaa käyttöön tällä alalla sovellettava yleinen vanhentumisaika koskeva sääntö, jolla se aikoi yhtäältä määrittää kaikissa jäsenvaltioissa sovellettavan vähimmäisvanhentumisaikaa ja toisaalta luopua mahdollisuudesta aloittaa sellaisia sääntöjenvastaisuuksia, joilla vahingoitetaan Euroopan unionin taloudellisia etuja, koskeva menettely sen jälkeen, kun neljä vuotta on kulunut tästä sääntöjenvastaisuudesta (tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 116 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 49 Näin ollen asetuksen N:o 2988/95 voimaantulosta lukien jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat lähtökohtaisesti ja niitä aloja lukuun ottamatta, joille unionin lainsäätäjät on säätänyt lyhyemmästä vanhentumisaikasta, aloittaa sellaisia sääntöjenvastaisuuksia, joilla vahingoitetaan Euroopan unionin taloudellisia etuja, koskevan menettelyn neljän vuoden aikana (tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 117 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 50 Lisäksi on huomautettava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa mainitun määräajan tarkoituksena on taata taloudellisten toimijoiden oikeusvarmuus. Toimijoiden on nimittäin voitava määrittää, mitkä niiden toimenpiteistä ovat lopullisia ja mihin voidaan vielä kohdistaa seuraamusmenettelyjä (tuomio 11.6.2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, 24 kohta).
- 51 Tässä säännöksessä myönnetään näin ollen taloudellisille toimijoille oikeus, mikä merkitsee sitä, että niiden on voitava vedota sääntöjenvastaisuuteen liittyvien seuraamusmenettelyjen vanhentumiseen vastustukseen hallinnollisten toimenpiteiden ja seuraamusten soveltamista niihin.
- 52 Tältä osin on todettava, että asetuksessa N:o 2988/95 ei määritetä käytettävissä olevia muutoksenhakukeinoja hallinnollisten toimenpiteiden ja seuraamusten määräämistä koskevien päätösten riitauttamiseksi, eikä tuomioistuimia, jotka ovat toimivaltaisia käsittelemään näitä muutoksenhakukeinoja, eikä siinä säädetä myöskään preklusiivisesta määräajasta tai vanhentumisaikasta, jonka päätyttyä näistä päätöksistä tulee lopullisia, koska niitä ei ole riitautettu toimivaltaisessa tuomioistuimessa.
- 53 Koska unioni ei ole antanut alaa koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion asiana on sisäisessä oikeusjärjestyksessään määrittää toimivaltaiset tuomioistuimet ja antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, kuitenkin siten, että nämä menettelysäännöt eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia luonteeltaan jäsenvaltion sisäisiä oikeussuojakeinoja (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (tuomio 12.2.2008, Kempfer, C-2/06, EU:C:2008:78, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 54 Nyt käsiteltävissä asioissa ennakkoratkaisupyynnöissä ei ole mitään, minkä perusteella voitaisiin katsoa, että hallintolainkäyttökoodeksin 58 §:n 1 momentissa säädetty kolmen kuukauden määräaika, jonka kuluessa pääasioissa liitännäisesti riitautettujen perintäpäätösten kaltainen hallinnollinen päätös voidaan riitauttaa, olisi ristiriidassa vastaavuusperiaatteen kanssa, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tarkistettava.
- 55 Tehokkuusperiaatteesta on todettava, että unionin tuomioistuin on toistuvasti todennut, että se, että oikeussuojakeinojen käyttämiselle asetetaan kohtuulliset preklusiiviset määräajat, täyttää lähtökohtaisesti tehokkuusvaatimuksen, koska se merkitsee oikeusvarmuuden perusperiaatteen soveltamista. Tällaisilla määräajoilla ei nimittäin ole sellaista vaikutusta, että unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen tulisi käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi, vaikka näiden määräaikojen päättyminen luonnollisesti johtaakin esitetyn vaatimuksen täysimääräiseen tai osittaiseen hylkäämiseen (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2008, *Kempter*, C-2/06, EU:C:2008:78, 58 kohta ja tuomio 14.2.2019, *Nestrade*, C-562/17, EU:C:2019:115, 41 kohta).
- 56 Jäsenvaltioiden asiana on kuitenkin määrittää niiden kansallisten säännösten osalta, jotka kuuluvat unionin oikeuden soveltamisalaan, määräajat niin, että huomioon otetaan muun muassa tehtävien päätösten merkitys asianomaiselle, menettelyjen ja sovellettavan lainsäädännön monimutkaisuus, niiden henkilöiden määrä, joita asia voi koskea, ja muut julkiset tai yksityiset edut, jotka on otettava huomioon. Tällä varauksella jäsenvaltioilla on vapaus säätää lyhyemmistä tai pidemmistä määräajoista (tuomio 21.12.2016, *TDC*, C-327/15, EU:C:2016:974, 98 kohta).
- 57 Tältä osin hallintolainkäyttökoodeksin 58 §:n 1 momentin ja 59 §:n 2 momentin kaltaiset kansalliset säännökset, joissa säädetään, että pääasioissa liitännäisesti riitautettujen takaisinperintäpäätösten kaltaisten hallinnollisten päätösten adressaatilla on kyseisen päätöksen tiedoksiannosta laskettava kolmen kuukauden määräaika, jonka kuluessa kyseinen päätös on riitautettava oikeudenmenetyksen uhalla, eivät vaikuta olevan ristiriidassa tehokkuusperiaatteen kanssa.
- 58 Tällainen määräaika on nimittäin kohtuullinen, koska se mahdollistaa asianomaiselle sen arvioimisen, onko olemassa perusteita riitauttaa häntä koskeva päätös, ja tarvittaessa tätä viimeksi mainittua koskevan kanteen valmistelemisen. Lisäksi sillä, että määräajan lähtökohtana on toimen tiedoksiantaminen, varmistetaan, ettei asianomainen ole tilanteessa, jossa tämä määräaika on kulunut ilman, että hän olisi ollut tietoinen toimen antamisesta (ks. analogisesti tuomio 11.9.2019, *Călin*, C-676/17, EU:C:2019:700, 47 ja 48 kohta).
- 59 Lisäksi siltä osin kuin kyse on oikeussuojakeinoista pääasioissa liitännäisesti riitautettujen takaisinperintäpäätösten kaltaisten hallinnollisten päätösten riitauttamiseksi, on todettava, että hallintomenettelykoodeksin 163 §:n 3 momentissa säädetyn kaltainen velvollisuus saattaa asia toimivaltaisen hallintotuomioistuimen käsiteltäväksi ei lähtökohtaisesti ole vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden vastainen, vaan se merkitsee jäsenvaltioiden menettelyllisen itsemääräämisoikeuden laillista käyttämistä. Erityisesti on niin, ettei tällainen velvollisuus voi sellaisenaan tehdä unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

- 60 Oikeusvarmuuden periaatteesta seuraa kuitenkin välttämättä luottamuksensuojan periaate, ja oikeusvarmuuden periaate edellyttää yhtäältä, että lainsäädäntö on selvää ja täsmällistä, ja toisaalta, että yksityiset voivat ennakoida lainsäädännön soveltamista (tuomio 15.2.1996, Duff ym., C-63/93, EU:C:1996:51, 20 kohta ja tuomio 11.9.2019, Călin, C-676/17, EU:C:2019:700, 50 kohta).
- 61 Käsiteltävässä asiassa, jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtäviin kuuluvista tarkistuksista muuta johdu, ei vaikuta varsinkaan olevan niin, etteivät hallintopäätöksen adressaatteina olevat yksityiset voisi Portugalin oikeuden nojalla määrittää täsmällisesti, mikä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään tällaisesta päätöksestä nostetut kanteet.
- 62 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jollei vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden noudattamisesta muuta johdu, se ei ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan perusteettomasti maksettujen määrien takaisinperimistä koskevan, kyseisessä säännöksessä tarkoitetun seuraamusmenettelyn vanhentumisajan päättymisen jälkeen tehdyn päätöksen riitauttamiseksi sen adressaatin on oikeudenmenetyksen uhalla vedottava tietyn ajan kuluessa toimivaltaisessa hallintotuomioistuimessa kyseisen päätöksen sääntöjenvastaisuuteen, eikä se voi enää vastustaa kyseisen päätöksen täytäntöönpanoa vetoamalla samaan sääntöjenvastaisuuteen sitä vastaan vireille pannun pakkoperintämenettelyn yhteydessä.

Kolmannen kysymyksen ensimmäinen osa

- 63 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään kolmannen kysymyksensä ensimmäisessä osassa, onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa tulkittava siten, että siinä säädetyn määräajan päättymisen johtaa takaisinperimistä koskevan päätöksen kohteena olevan velan vanhentumiseen.

Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan soveltamisala

- 64 Aluksi on todettava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan sanamuodon mukaan ”hallinnollisesta seuraamuksesta” annetun päätöksen täytäntöönpano-aika on kolme vuotta.
- 65 Kuten tämän tuomion 46 kohdasta ilmenee, tässä tapauksessa kansallisilla päätöksillä, jotka on pantava täytäntöön, ei määrätä seuraamuksesta vaan niissä määrätään hallinnollisesta toimenpiteestä eli perusteettomasti saatujen tukien takaisin perimisestä. Näin ollen on tutkittava, sovelletaanko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa myös tällaisiin päätöksiin.
- 66 Oikeuskäytännössä katsotaan vakiintuneesti, että unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkittamisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös sen asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (tuomio 3.9.2015, Sodial International, C-383/14, EU:C:2015:541, 20 kohta).
- 67 Ensinnäkin asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan asiayhteydestä on muistutettava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljännen alakohdan sanamuodon mukaan siinä tarkoitetaan ”seuraamuksen” määräämistä, mikä voi tarkoittaa, että tätä alakohtaa voitaisiin

soveltaa ainoastaan väärinkäytöksiä koskeviin seuraamusmenettelyihin, jotka johtavat kyseisen asetuksen 5 artiklassa tarkoitettujen hallinnollisten seuraamusten määräämiseen (tuomio 3.9.2015, Sodiaal International, C-383/14, EU:C:2015:541, 23 kohta).

- 68 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin, että tämä sanamuodon mukainen analyysi ei ole ratkaiseva ja että kun otetaan huomioon asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan systematiikka ja tavoite, siinä säädettyä seuraamusmenettelyn vanhentumisaikaa sovelletaan sekä väärinkäytöksiin, jotka johtavat kyseisen asetuksen 5 artiklassa tarkoitettujen hallinnollisten seuraamusten määräämiseen, että sen kaltaisiin väärinkäytöksiin, joihin on vedottu pääasiassa nostettujen kanteiden tueksi ja joiden osalta on määrätty hallinnollinen toimenpide, joka koostuu perusteettomasti saadun edun takaisin perimisestä kyseisen asetuksen 4 artiklan mukaisesti. Tästä seuraa, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan soveltamista varten ei ole tehtävä ero hallinnollisen seuraamuksen ja hallinnollisen toimenpiteen välillä (ks. vastaavasti tuomio 3.9.2015, Sodiaal International, C-383/14, EU:C:2015:541, 24–27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 69 Tämä toteamus pätee myös kyseisen asetuksen 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan.
- 70 On nimittäin todettava yhtäältä, että asetuksen N:o 2988/95 3 artikla sisältyy sen I osastoon, jossa säännellään sen soveltamisen ”yleisiä periaatteita”. Tätä artiklaa on siis tarkoitus soveltaa kaikkiin kyseisen asetuksen II osastossa säädettyihin välineisiin eli hallinnollisiin toimenpiteisiin ja seuraamuksiin.
- 71 Toisaalta on todettava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 ja 2 kohdan tarkoitus on sama eli sellaisten sääntöjen asettaminen, jotka koskevat väärinkäytöksiä koskeviin seuraamusmenettelyihin ja niiden päätteeksi mahdollisesti tehtyjen päätösten täytäntöönpanoon sovellettavia määräaikoja, mikä puoltaa niiden johdonmukaista tulkintaa.
- 72 Lisäksi asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan tulkinta, jonka mukaan unionin lainsäätäjä on vahvistanut sen 2 kohdassa vain hallinnollisesta seuraamuksesta annettujen päätösten täytäntöönpanoajan, vaikka se on määrittänyt kyseisen artiklan 1 kohdassa sellaisiin seuraamusmenettelyihin sovellettavat vanhentumissäännöt, jotka voivat johtaa sellaisten päätösten antamiseen, joissa määrätään paitsi tällaisista seuraamuksista myös hallinnollisista toimenpiteistä, olisi epäjohdonmukainen. Se johtaisi siihen, että vain hallinnollisten toimenpiteiden täytäntöönpanoaikaa ei määritettäisi unionin oikeudessa, mikä olisi ristiriidassa kyseisen 3 artiklan tarkoituksen ja siinä käyttöön otetun vanhentumisjärjestelmän yleisen rakenteen kanssa (ks. vastaavasti tuomio 3.9.2015, Sodiaal International, C-383/14, EU:C:2015:541, 25 kohta).
- 73 Koska asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädetty vanhentumisajat kattavat sekä hallinnollisia seuraamuksia että hallinnollisia toimenpiteitä koskevat päätökset, kyseisen asetuksen kyseisessä 3 artiklassa säädetyn vanhentumisjärjestelmän johdonmukaisuuden varmistamiseksi on katsottava, että mainitun artiklan 2 kohdassa tarkoitettu täytäntöönpano-aika kattaa myös nämä kaksi päätösten tyyppiä.
- 74 On lisättävä, että kyseisen asetuksen 5 artiklasta ilmenee, että siinä tarkoitettujen seuraamukset koskevat tahallisia tai huolimattomuudesta johtuvia väärinkäytöksiä, jotka ovat lähtökohtaisesti erityisen vakavia sääntöjenvastaisuuksia. Olisi kuitenkin epäjohdonmukaista tulkita asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohtaa siten, että siinä säädetään täytäntöönpano-aika vain tällaisia

seuraamuksia koskeville päätöksille eikä saman asetuksen 4 artiklassa tarkoitetuille päätöksille, jotka koskevat hallinnollisia toimenpiteitä, joita sovelletaan myös vähemmän vakaviin väärinkäytöksiin.

- 75 Toiseksi on katsottava asetuksen N:o 2988/95 tavoitteesta, että myös se edellyttää tämän asetuksen 3 artiklan 1 ja 2 kohdan yhtenäistä tulkintaa.
- 76 Yhtäältä, kuten tämän tuomion 45 kohdassa muistutetaan, asetuksella N:o 2988/95 annetaan nimittäin sen 1 artiklan mukaan yleinen säännöstö unionin oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä koskevista yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista, jotta – kuten kyseisen asetuksen johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta käy ilmi – voidaan torjua unionin taloudellisia etuja vahingoittavat toimet kaikilla aloilla.
- 77 Kyseisen asetuksen 3 artiklassa säädetään tältä osin johdonmukainen kehys vanhentumisjärjestelmälle (ks. vastaavasti tuomio 3.9.2015, Sodiaal International, C-383/14, EU:C:2015:541, 25 kohta). Tällainen johdonmukainen kehys edistää unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnan tehokkuutta, joka – kuten saman asetuksen johdanto-osan neljännestä perustelukappaleesta ilmenee – edellyttää yhteisen oikeudellisen kehysten luomista kaikille unionin politiikan kattamille aloille.
- 78 Näin ollen tällaisen järjestelmän johdonmukaisuus edellyttää, ettei asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaa tulkita suppeammin kuin tämän artiklan 1 kohdan soveltamisalaa.
- 79 Toisaalta, kuten tämän tuomion 50 kohdassa on muistutettu, kyseisen artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla määräajalla pyritään takaamaan taloudellisten toimijoiden oikeusvarmuus. Näiden toimijoiden on nimittäin voitava määrittää, mitkä niiden toimenpiteistä ovat lopullisia ja mihin voidaan vielä kohdistaa seuraamusmenettelyjä.
- 80 Kyseisen artiklan 2 kohdalla on sama oikeusvarmuuden tavoite. Sen avulla taloudelliset toimijat voivat siten määrittää, voidaanko väärinkäytöksen johdosta vireille pannun seuraamusmenettelyn päätteeksi tehty päätös vielä panna täytäntöön. Tämän tavoitteen valossa kyseisen säännöksen tulkinta, jonka mukaan täytäntöönpanoajan soveltamisen osalta on erotettava toisistaan päätökset, joilla määrätään hallinnollisia toimenpiteitä, ja päätökset, joilla määrätään hallinnollisia seuraamuksia, on keinotekoinen eikä sitä voida perustella.
- 81 On vielä todettava, että se, että katsotaan, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja vähimmäisaikoja, joiden kesto on lähtökohtaisesti riittävä, jotta kansalliset viranomaiset voivat ryhtyä seuraamusmenettelyihin sellaisen sääntöjenvastaisuuden johdosta, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja (ks. vastaavasti tuomio 17.9.2014, Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, 61 kohta), sovelletaan sekä päätöksiin, jotka koskevat hallinnollisten toimenpiteiden toteuttamista, että päätöksiin, jotka koskevat hallinnollisia seuraamuksia, edistää sen yleisen huolellisuusvelvollisuuden toteuttamista, joka kansalliselle viranomaiselle kuuluu sen tarkastaessa suorittamiensa ja unionin talousarviota rasittavien maksujen asianmukaisuus, mikä merkitsee sitä, että sen on toteutettava väärinkäytöksiä korjaavat toimenpiteet ripeästi (ks. vastaavasti tuomio 11.6.2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, 67 kohta).

- 82 Asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 4 kohdasta, jossa säädetään, että hallinnollisia toimenpiteitä ”ei pidetä seuraamuksina”, on todettava, että tämän täsmennyksen tarkoitus on vain korostaa sitä, etteivät toimenpiteet ole luonteeltaan rankaisuvia, koska ne johtavat vain perusteettomasti saadun etuuden peruuttamiseen (ks. vastaavasti tuomio 26.5.2016, Județul Neamț ja Județul Bacău, C-260/14 ja C-261/14, EU:C:2016:360, 50 kohta). Sillä ei sitä vastoin voida perustella hallinnollisten toimenpiteiden ja seuraamusten erilaista kohtelua tämän asetuksen 3 artiklassa säädettyihin määräaikoihin nähden, koska kumpikin väline on omiaan vaikuttamaan kielteisesti asianomaisten henkilöiden omaisuuteen.
- 83 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohta koskee sekä kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja hallinnollisia seuraamuksia että kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja hallinnollisia toimenpiteitä, joihin voidaan ryhtyä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi.

Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdassa säädetyn määräajan päättymisen vaikutukset

- 84 Esitetystä kysymyksestä on huomautettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdassa säädetyn määräajan luonteesta. Se pyrkii täten määrittelemään, voivatko pääasian vastaajat vastustaa heille osoitettujen takaisinperintäpäätösten pakkotäytäntöönpanoa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että jos unionin tuomioistuin katsoo, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdassa säädetyn määräajan päätyminen johtaa näiden päätösten kohteena olevan velan vanhentumiseen, pääasian vastaajilla olisi Portugalin oikeuden perusteella oikeus vastustaa kyseessä olevan velan pakkotäytäntöönpanoa. Lisäksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole maininnut Portugalin oikeuden säännöstä, jonka mukaan olisi mahdollista soveltaa asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdassa vahvistettua täytäntöönpanoaikaa pidempää täytäntöönpanoaikaa sen mahdollisuuden mukaisesti, joka jäsenvaltioilla on tämän asetuksen 3 artiklan 3 kohdan nojalla.
- 85 Tämän täsmennyksen jälkeen on muistutettava, että kuten asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan soveltamisalan tarkastelusta ilmenee, siinä säädetään, että hallinnollisen toimenpiteen tai seuraamuksen määräämistä koskevien päätösten täytäntöönpanoaika on kolme vuotta. Tästä seuraa, ettei tällaisia päätöksiä voida enää panna täytäntöön kyseisen asetuksen 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa vahvistetun määräajan päätyttyä, sanotun kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltioilla kyseisen artiklan 3 kohdan nojalla olevaa mahdollisuutta.
- 86 Erityisesti sellaisesta päätöksestä, joka koskee hallinnollista toimenpidettä, jolla sen adressaatti veloitetaan palauttamaan perusteettomasti saatu summa, on todettava, että kyseisen määräajan päättymisestä seuraa, ettei kyseistä summaa voida enää periä pakkotäytäntöönpanolla. Tämän päätöksen adressaatti voi näin ollen tarvittaessa vastustaa täytäntöönpanomenettelyjä.
- 87 Tältä osin jäsenvaltion oikeudessa säädetyn vastustamisperusteen mahdollinen puuttuminen tällaisessa tapauksessa ei voi estää perusteettomasti saatujen summien takaisinperimistä koskevan päätöksen adressaattia vetoamasta asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn täytäntöönpanojen päättymiseen.

- 88 Asetuksen säännöksillä on nimittäin niiden luonteen ja niillä unionin oikeuslähteiden järjestelmässä olevan tehtävän nojalla yleensä välitön oikeusvaikutus kansallisissa oikeusjärjestyksissä ilman, että kansallisten viranomaisten olisi ryhdyttävä täytäntöönpanotoimiin (tuomio 24.6.2004, Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, 25 kohta ja tuomio 28.10.2010, SGS Belgium ym., C-367/09, EU:C:2010:648, 32 kohta).
- 89 Tiettyjen näiden säännösten täytäntöönpano voi kuitenkin edellyttää jäsenvaltioiden täytäntöönpanotoimien toteuttamista (tuomio 24.6.2004, Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, 26 kohta ja tuomio 28.10.2010, SGS Belgium ym., C-367/09, EU:C:2010:648, 33 kohta).
- 90 Asia ei kuitenkaan voi olla näin asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan osalta. Vaikka kyseisen kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on vahvistettava kansallisessa lainsäädännössään täytäntöönpanoajan katkaisemista ja keskeyttämistä koskevat tapaukset, silloin, kun katkaisemista tai keskeyttämistä koskevia tapauksia ei ole, ne ovat lakanneet olemasta tai niihin ei ole vedottu ajoissa, tämän määräajan päätyminen johtaa väistämättä siihen, ettei perusteettomasti saatujen summien takaisinperimistä koskevaa päätöstä voida pakkotäytäntöönpanna.
- 91 Tätä toteamusta ei voida horjuttaa asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdalla. Vaikka jäsenvaltiot nimittäin käyttävät mahdollisuutta soveltaa kyseisen 3 artiklan 2 kohdassa säädettyä pidempää täytäntöönpanoaikaa, täten pidennetyn täytäntöönpanoajan päätyminen johtaa myös siihen, ettei perusteettomasti saatujen summien takaisinperimistä koskevaa päätöstä voida panna täytäntöön.
- 92 Jotta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle voidaan tässä tilanteessa antaa hyödyllinen vastaus kysymykseen siitä, voivatko perusteettomasti saatujen summien takaisinperimistä koskevien päätösten adressaatit vastustaa niiden pakkotäytäntöönpanoa asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn määräajan päättymisen jälkeen, ei ole tarpeen määrittää, johtaako tämän määräajan päätyminen myös näiden päätösten kohteena olevan velan vanhentumiseen.
- 93 Kaiken edellä esitetyn perusteella kolmannen kysymyksen ensimmäiseen osaan on vastattava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava siten, että sillä on välitön oikeusvaikutus kansallisissa oikeusjärjestyksissä ilman, että kansallisten viranomaisten on ryhdyttävä täytäntöönpanotoimiin. Tästä seuraa, että perusteettomasti saatujen summien takaisinperimistä koskevan päätöksen adressaatin on joka tapauksessa voitava vedota tämän asetuksen 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn täytäntöönpanoajan päättymiseen tai tarvittaessa kyseisen asetuksen 3 artiklan 3 kohdan nojalla pidennetyn täytäntöönpanoajan päättymiseen vastustaakseen näiden summien pakkoperintää.

Kolmannen kysymyksen toinen osa ja neljännen kysymyksen ensimmäinen osa

- 94 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään kolmannen kysymyksensä toisella osalla ja neljännen kysymyksensä ensimmäisellä osalla pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan siinä säädetty täytäntöönpano-aika alkaa kulua sellaisen päätöksen tekemisestä, jossa velvoitetaan palauttamaan perusteettomasti saadut määrät.

- 95 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdassa säädetyn määräajan alkamisajankohdan osalta tämän säännöksen ensimmäisen alakohdan soveltamisalan ja sanamuodon tarkastelusta ilmenee, että tämä määräaika alkaa päivästä, jona hallinnollisen toimenpiteen tai seuraamuksen määräämistä koskevasta päätöksestä tulee lopullinen.
- 96 Lisäksi on muistutettava, että – kuten tämän tuomion 88 kohdasta ilmenee – asetuksen säännöksillä on niiden luonteen ja niillä unionin oikeuslähteiden järjestelmässä olevan tehtävän nojalla yleensä välitön oikeusvaikutus kansallisissa oikeusjärjestyksissä ilman, että kansallisten viranomaisten olisi ryhdyttävä täytäntöönpanotoimiin.
- 97 Jäsenvaltiot voivat tosin toteuttaa asetuksen täytäntöönpanotoimenpiteitä, jos ne eivät haittaa asetuksen välitöntä sovellettavuutta, jos niillä ei peitellä sitä, että kyseessä on yhteisön asetus, ja jos niissä täsmennetään kyseisessä asetuksessa jäsenvaltioille annetun harkintavallan käyttöä asetuksen säännöksissä asetetuissa rajoissa (tuomio 25.11.2021, Finanzamt Österreich (Avustustyöntekijän perhevastukset), C-372/20, EU:C:2021:962, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 98 Kun asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että siinä säädetty määräaika alkaa siitä päivästä, jona ”päätöksestä tulee lopullinen”, siinä ei kuitenkaan jätetä jäsenvaltioille lainkaan harkintavaltaa. Tämä säännös on siis esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan täytäntöönpanoaika alkaa kulua jo sellaisen päätöksen tekemisestä, jossa veloitetaan palauttamaan perusteettomasti saadut summat, ennen kuin päätöksestä on tullut lopullinen.
- 99 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tämän tuomion 43 kohdassa mainittuun selvennyspyyntöön antamasta vastauksesta ilmenee lisäksi, että se katsoo, että Portugalin oikeuden mukaan päätöksestä, jolla veloitetaan palauttamaan perusteettomasti saadut määrät, tulee tehokas ja lopullinen silloin, kun se annetaan tiedoksi.
- 100 On toki niin, että unionin tuomioistuimella ei ole SEUT 267 artiklassa määrätystä menettelyssä toimivaltaa tulkita kansallista oikeutta, sillä tämä tehtävä kuuluu yksinomaan ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle (tuomio 30.1.2020, Generics (UK) ym., C-307/18, EU:C:2020:52, 25 kohta). Se on kuitenkin toimivaltainen tulkitsemaan asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja näin ollen täsmentämään tässä säännöksessä tarkoitetun lopullisen päätöksen käsitteen ulottuvuutta.
- 101 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sekä unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen että yhdenvertaisuusperiaate edellyttävät, että unionin oikeuden sellaisen säännöksen sanamuotoa, joka ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen sen sisällön ja ulottuvuuden määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava koko Euroopan unionissa itsenäisesti ja yhtenäisesti (tuomio 25.1.2017, van Vemde, C-582/15, EU:C:2017:37, 25 kohta).
- 102 Näin on asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan osalta, joka ei sisällä viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen ja jossa säädetään nimenomaisesti, että siinä säädetty määräaika alkaa kulua päivästä, jona päätöksestä tulee lopullinen.
- 103 Tältä osin vaikka asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan sanamuoto ei olekaan yksiselitteinen, tässä säännöksessä oleva viittaus päätökseen, josta tulee lopullinen, tukee tulkintaa, jonka mukaan mainitussa säännöksessä tarkoitetaan viimeistä ratkaisua, joka

tehdään hallinnollisessa menettelyssä ja jonka myötä perusteettomasti saatujen summien palauttamisvelvollisuudesta tai hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä tulee lopullinen eikä sitä siis voida riitauttaa (ks. analogisesti tuomio 25.1.2017, van Vemde, C-582/15, EU:C:2017:37, 27 kohta).

- 104 Näin ollen on katsottava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta koskee päätöstä, josta tulee lopullinen, kun joko kansallisessa oikeudessa muutoksenhakua varten säädetyt kohtuulliset määräajat ovat päättyneet tai kun kaikki muutoksenhakukeinot on käytetty.
- 105 Kaiken edellä esitetyn perusteella kolmannen kysymyksen toiseen osaan ja neljännen kysymyksen ensimmäiseen osaan on vastattava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan siinä säädetty täytäntöönpanoaika alkaa kulua sellaisen päätöksen tekemisestä, jossa veloitetaan palauttamaan perusteettomasti saadut määrät, koska tämän määräajan on alettava kulua päivästä, jona kyseinen päätös tulee lopulliseksi, toisin sanoen päivästä, jona muutoksenhakua varten säädetyt määräajat ovat päättyneet tai kaikki muutoksenhakukeinot on käytetty.

Neljännen kysymyksen toinen osa

- 106 Neljännen kysymyksen toinen osa koskee asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua täytäntöönpanoajan katkeamista ja keskeytymistä.
- 107 Aluksi on muistutettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tämän tuomion 43 kohdassa mainittuun selvennyspyyntöön antamassaan vastauksessa vahvistanut, että takaisinperintää koskevan päätöksen kohteena olevan velan pakkoperintää koskeva haaste katkaisee täytäntöönpanoajan.
- 108 Toisin kuin neljännen kysymyksen, joka koskee asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua täytäntöönpanoajan keskeytymistä, sanamuodosta ilmenee, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sitä vastoin todennut, että ”käsiteltävässä asiassa sovellettavasta siviilioikeuden säännöksestä seuraa myös, ettei kyseisen täytäntöönpanoajan keskeytymiseen johtavia syitä ole”. Tälle ilmeiselle ristiriidalle ei ole esitetty selitystä.
- 109 Näissä olosuhteissa unionin tuomioistuin ei kykene varmuudella määrittelemään, mitä Portugalin oikeudessa säädetään asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua täytäntöönpanoajan keskeytymisestä. Erityisesti on epäselvää, johtaako pääasioissa kyseessä olevan kaltainen pakkotäytäntöönpanomenettelyn vastustaminen täytäntöönpanoajan keskeytymiseen. Näin ollen unionin tuomioistuin ei voi antaa hyödyllistä vastausta esitettyyn kysymykseen siltä osin kuin se koskee tätä seikkaa.
- 110 On siis katsottava, että neljännen kysymyksensä toisella osalla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan kyseisen kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetty täytäntöönpanoaika katkeaa takaisinperintäpäätöksen kohteena olevan velan pakkoperintää koskevan haasteen vuoksi.
- 111 Tältä osin on todettava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden tehtävänä on määrittää kansallisessa oikeudessaan tapaukset, joissa kyseisen kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetty täytäntöönpanoaika katkeaa tai keskeytyy.

- 112 Lisäksi toisin kuin asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa, jossa säädetään ehdoton aikaraja, jota sovelletaan väärinkäytöstä koskevan seuraamusmenettelyn vanhentumiseen (ks. vastaavasti tuomio 11.6.2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, 63 kohta), kyseisen artiklan 2 kohtaan ei sisälly tällaista rajoitusta.
- 113 Jäsenvaltiot säilyttävät siten laajan harkintavallan määrittellä asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen täytäntöönpanoajan katkeamista tai keskeytymistä koskevat tapaukset.
- 114 Tässä yhteydessä niiden on kuitenkin noudatettava unionin oikeudessa asetettuja rajoja siten, että kansallisen lainsäädännön mukaiset menettelysäännöt eivät saa tehdä perusteettomasti maksettujen tukien takaisinperintää käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi ja että kansallista lainsäädäntöä on sovellettava tavalla, joka ei ole syrjivä niihin menettelyihin nähden, joita samantyyppisten kansallisten riitojen ratkaisemisessa noudatetaan (ks. analogisesti tuomio 20.12.2017, Erzeugergesellschaft der Erzeugergemeinschaft Tiefsüßkartoffeln, C-516/16, EU:C:2017:1011, 96 kohta).
- 115 Lisäksi jäsenvaltioiden on kunnioitettava suhteellisuusperiaatetta ja oikeusvarmuuden periaatetta (ks. vastaavasti tuomio 2.3.2017, Glencore Céréales France, C-584/15, EU:C:2017:160, 72 kohta).
- 116 Suhteellisuusperiaatteesta on todettava, että sovellettavien vanhentumisaikojen ja täytäntöönpanoajien kesto ei saa selvästi ylittää sitä, mikä on tarpeen unionin taloudellisten etujen suojaamista koskevan tavoitteen saavuttamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 2.3.2017, Glencore Céréales France, C-584/15, EU:C:2017:160, 74 kohta). Oikeusvarmuuden periaate puolestaan edellyttää muun muassa, että nämä määräajat on vahvistettava etukäteen ja että tällaisten määräaikaisten kaikenlaisen analogisen soveltamisen on oltava riittävästi yksityisen ennakoitavissa (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 112 kohta).
- 117 Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenevien seikkojen perusteella ja ellei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtäviin kuuluvista tarkistuksista muuta johdu, ei vaikuta siltä, että kansallinen säännöstö, jolla säännellään takaisinperimistä koskevien päätösten täytäntöönpanoajan katkeamista, olisi omiaan tekemään perusteettomasti saatujen summien takaisinperimisen käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.
- 118 Oikeusvarmuuden periaatteesta on todettava, että Portugalin oikeuden kuvauksen perusteella, sellaisena kuin se ilmenee unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta, ei voida katsoa, etteivät yksityiset voi ennakoida tämän ajan katkeamista takaisinperintäpäätöksen kohteena olevan velan pakkoperintää koskevan haasteen vuoksi.
- 119 Lisäksi suhteellisuusperiaatteesta on todettava, että kansallisella säännöstöllä, jossa säädetään tällaisesta täytäntöönpanoajan katkeamisesta, ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen unionin taloudellisten etujen suojaamista koskevan tavoitteen saavuttamiseksi, koska se ei ole omiaan lykkäämään loputtomasti kyseisen ajan päättymistä.
- 120 Neljännen kysymyksen toiseen osaan on kaiken edellä todetun perusteella vastattava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetty täytäntöönpanoajaksi katkeaa takaisinperintäpäätöksen kohteena olevan velan pakkoperintää koskevan haasteen vuoksi.

Oikeudenkäyntikulut

- 121 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **[Euroopan unionin] taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jollei vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden noudattamisesta muuta johdu, se ei ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan perusteettomasti maksettujen määrien takaisinperimistä koskevan, kyseisessä säännöksessä tarkoitetun seuraamusmenettelyn vanhentumisajan päättymisen jälkeen tehdyn päätöksen riitauttamiseksi sen adressaatin on oikeudenmenetyksen uhalla vedottava tietyn ajan kuluessa toimivaltaisessa hallintotuomioistuimessa kyseisen päätöksen sääntöjenvastaisuuteen, eikä se voi enää vastustaa kyseisen päätöksen täytäntöönpanoa vetoamalla samaan sääntöjenvastaisuuteen sitä vastaan vireille pannun pakkoperintämenettelyn yhteydessä.**
- 2) **Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava siten, että sillä on välitön oikeusvaikutus kansallisissa oikeusjärjestyksissä ilman, että kansallisten viranomaisten on ryhdyttävä täytäntöönpanotoimiin. Tästä seuraa, että perusteettomasti saatujen summien takaisinperimistä koskevan päätöksen adressaatin on joka tapauksessa voitava vedota tämän asetuksen 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn täytäntöönpanoajan päättymiseen tai tarvittaessa kyseisen asetuksen 3 artiklan 3 kohdan nojalla pidennetyn täytäntöönpanoajan päättymiseen vastustaakseen näiden summien pakkoperintää.**
- 3) **Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan siinä säädetty täytäntöönpano-aika alkaa kulua sellaisen päätöksen tekemisestä, jossa velvoitetaan palauttamaan perusteettomasti saadut määrät, koska tämän määräajan on alettava kulua päivästä, jona kyseisestä päätöksestä tulee lopullinen, toisin sanoen päivästä, jona muutoksenhakua varten säädetty määräajat ovat päättyneet tai kaikki muutoksenhakukeinot on käytetty.**
- 4) **Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetty täytäntöönpano-aika katkeaa takaisinperintäpäätöksen kohteena olevan velan pakkoperintää koskevan haasteen vuoksi.**

Allekirjoitukset